

01/10/2009, **El desig essencial**

He fruit d'allò més llegint el darrer llibre de Xavier Melloni, *El desig essencial* (Fragmenta, 2009). Una de les petites alegries de ser membre del Consell assessor de l'editorial Fragmenta és rebre puntualment tots els textos que es publiquen de la mà dels seus editors.

Pulcrament editat i bellament escrit, aquest nou assaig de Melloni és una antropologia del desig, una aprofundida anàlisi de la facultat volitiva de l'ésser humà, de la tipologia de desigs i de les formes d'afrontar-lo. Descriu el desig com un anhel de transcendència, com un dinamisme infinit que es va alimentant a si mateix i que mai no arriba plenament al seu objecte.

Sense entrar ara en una anàlisi d'aquest suggerent llibre, vull solament expressar alguns pensaments que m'ha generat.

El desig no és quelcom que tinguem o posseïm, tampoc no és quelcom que puguem transformar fàcilment. Som desig, estem travessats per un anhel que ens posa en moviment, en camí cap a allò que no som, cap allò que no coneixem, cap allò que aspirem a ésser. L'enamorat coneix molt bé la força del desig i de com el desig transforma el seu cos, la seva ment, la seva memòria, la seva vida social i emocional. L'enamorat sap en pròpia pell que el desig no és un nota adjacent en la pròpia vida, sinó el seu centre de gravetat.

El desig no és quelcom nociu. Tampoc no és neutre, però. El desig és fruit de la manca o, més ben dit, de la consciència de la manca. Em poso en camí, perquè sento una flaqueza que desitjo sadollar. No tinc garanties de què arribaré a bon port, ni tinc cap seguretat que més enllà del meu anhel hi ha un objecte que m'espera.

Juntament amb la intel·ligència i la memòria, la voluntat són les tres grans facultats humanes. Som anhel, però aquest anhel va adoptant formes plausibles gràcies a la intel·ligència. L'anhel sense el discerniment de la intel·ligència condueix a la frustració, el fracàs, la tristesa. La intel·ligència, sense el desig, no es posa en funcionament, li manca l'impuls vital. La memòria juga un paper clau en la dinàmica del desig. En recordar els encerts i els errors del passat, hom pren consciència de com ha de perseguir els objectes de desig. La memòria de la ferida, però, no acaba dominant el desig. El record del patiment no dissuadeix el desig. Els consells de la intel·ligència tampoc no són del tot efectius. El desig té una força, per si mateixa, que les altres dues facultats no poden controlar totalment.

No comencem a desitjar cada vegada des del no res. Els objectes del desig canvien, però el desig roman. Si el desig s'extingeix, la vida desapareix. Aleshores, només resta un

cadàver en forma de record. El desig ens projecta, ens estimula, però també és una font inacabable de patiments. Hom pateix per conquerir l'objecte de desig, però quan suposadament el té en les seves mans, pateix per no perdre'l. La dinàmica del desig és una dinàmica de patiment. Si viure és desitjar i desitjar és patir, viure és, irremissiblement, patir. No crec que la possible solució pugui venir per l'extinció del desig, però sí pel treball de la intel·ligència i de la memòria, que ens permeten discernir quins objectes de desig han de merèixer la nostra atenció i quins hem de transcendir.

L'anhel és constitutiu de l'ésser humà. Res no sadolla totalment el desig que ens mou. Cap objecte, cap obra, cap paisatge, cap persona, cap riquesa. Només la Bellesa, quan irromp, sadolla el desig, però és tan efímera, tan fugaç, que, després d'irrompre, deixa una marca de sofriment. Quan la Bellesa fa acte de presència, prenem consciència de la grisor i mediocritat del viure quotidià.

La inquietud humana no troba quietud en cap bé que albira al seu voltant. Sempre vol més. Aquest voler sempre més és l'autotranscendència, és el motor de la condició humana. En la solució agustiniana, solament Déu, que no és mai objecte, sinó subjecte, pot sadollar l'anhel de l'ésser humà, només Ell té força per aquietar-lo. Si Déu, però, no hi és, l'anhel resta com anhel, el camí no té final. La negació de Déu no aquieta el desig de l'home. Més aviat el deixa desconcertat. Les temptatives d'omplir aquesta inquietud amb els petits déus que inventem en la vida quotidiana estan condemnades al fracàs.

Reprodueixo algunes frases del text de Xavier Melloni i animo els lectors a assaborir aquesta antropologia del desig:

“El desig és un èxtasi que ens condueix fora de nosaltres mateixos, una aspiració per assolir un bé i un anhel que estan sempre transcendent-nos” (p. 13).

“La nostra vida és una successió d'anhèlts” (p. 29).

“La bellesa té el poder de fer-nos sortir de nosaltres mateixos tant com l'amor. Posseeix un caràcter extàtic” (p. 89).

“Sorgits del desig de Déu, som el seu desig i per això tenim desig d'Ell. La vida és el medi del desig diví, l'àmbit pel qual tot anhel s'expandeix i es transmuta. Les criatures, en tenir set d'Ell, el fem retornar a si mateix a través del nostre desig, que és el seu abocat en nosaltres” (p. 165).